

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ РИСК В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Дамян Киречев
Икономически университет, Варна

Резюме

Земеделските производители се справят със значителен риск и несигурност всеки ден. Производственият риск може да се дефинира като възможността за постигането на нежелани резултати, дължащи се на несигурността и недостатъчните знания в процеса на вземане на производствени решения. Управлението на производствения риск е от жизнено важно значение за успеха на селскостопанското производство. В селското стопанство производството е изпълнено с рискове, което може да доведе до отрицателно въздействие върху нивата на производството и до значителни загуби. Целта на статията е насочена към изследване на източниците на производствен риск в земеделието и извеждане на предложения за намаляването му. Разбирането на наличните инструменти за управление на производствения риск може да помогне за подобряване на икономическите резултати. Изследват се възможните инструменти за управление на производствения риск в земеделието – диверсификация; подобряване на капацитета на производство, подобряване на информираността на фермерите за условията на производство, поддържане на добри земеделски практики, застраховането. Предлагат се възможни решения за намаляване, смекчаване и споделяне на производствения риск в земеделието. Извежда се необходимостта от разширяване ролята на Общата селскостопанска политика за намаляване на производствения риск в земеделието.

Ключови думи: производствен риск в земеделието; управление на риска; намаляване на риска; смекчаване на риска; споделяне на риска; управление на риска и ОСП.

Key words: agricultural production risk; risk management; risk reduction; risk mitigation; risk sharing; risk management and CAP.

JEL: Q12, Q18.

Увод

Земеделието е сектор, който се характеризира с особено големи рискове, в резултат най-вече на естествени процеси свързани с производството на селскостопанска продукция, които са извън контрола на земеделските стопани. Това води до съществени промени в производството и предлагането на селскостопанска продукция, което съчетано с нестабилните цени, води до непостоянство в доходите на фермерите и засилва тяхната несигурност и нестабилност.

Рискът в земеделието може да се разглежда като несигурността, която засяга благосъстоянието на фермерите и най-често се свързва с намаляване на възвращаемостта на вложенията и загубите, които може да понесат вследствие тази несигурност. За отделните земеделски производители се налага да внедряват комплекс от дейности в производството и търговията, много често с несигурни резултати, засягащи тяхното благосъстояние.

Много и разнообразни са източниците на риск в земеделието, което изисква фермерите да търсят разнообразни решения и стратегии за управление на риска, в зависимост от производствените и финансовите си възможности, от отношението си към самия риск, от разбирането за самия риск и тяхната субективна склонност да поемат риск. Източниците на риск могат да

касят както отделни земеделски производители, така и цели региони. Много от рискове в земеделието са взаимосвързани и могат да касаят голям брой фермери и стопанства, резултатите от проявлението им могат да се проявяват на агрегирано ниво, което да наложи намеса на правителството. Провеждането на специфична селскостопанска политика по отношение на управлението на риска в земеделието има важно място и налага нейното изучаване. Това налага разбирането земеделският риск да се разглежда като взаимосвързана система, в която фермерите, пазарите и правителствата следва да си взаимодействат и да предложат специфичен набор от мерки и стратегии за управлението на риска в земеделието.

Целта на настоящата статия е насочена в два аспекта. На първо място, като се изходи от характера и източниците на риск в земеделието, да се предложат стратегии и инструменти за преодоляване на производствения риск в земеделските стопанства. На второ място, да се анализира и предложат публични мерки и инструменти засягащи управлението на риска в земеделието в рамките на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз, в светлината на тяхната ефективност и въздействие.

Управление на производствения риск в земеделските стопанства

Земеделските производители имат много възможности за управляване на риска в земеделието, като повечето от тях комбинират различни стратегии и инструменти. Тъй като земеделските производители се различават по отношението си към риска, управлението му не може да касае всички по един и същи начин. Различните фермери са изправени в разнообразни ситуации, имат различни предпочитания към риска и възвращаемостта, което им позволява да вземат решения основани на конкретната за тях ситуация. Така например, големите стопанства могат да използват по-широк кръг от инструменти и стратегии за управление на риска, докато дребните фермери са по-чувствителни към риска и възможностите за управлението му са по-ограничени. Оценката на ефективността на различните стратегии и инструменти за управление на риска изисква да се търси разбиране в съотношението риск-възвращаемост за различните земеделски производители. В литературата [2] се застъпва становището, че разбирането на риска в земеделието е важно поради две причини. Първо, повечето фермери са склонни да рискуват, когато се сблъскват с рискови резултати. Тези, които са по-чувствителни към риска са готови да приемат по-ниска възвращаемост, заради по-ниската несигурност, като правят компромис в зависимост от склонността си да избягват риска. Заради това стратегиите и инструментите за управлението на риска се следва да се разглеждат единствено от гледна точка на очакваната възвращаемост. Второ, разбирането на риска помага на фермерите за заобикаляне на нежеланите събития, споделянето им или смекчаването им, за да не се допусне фалит. Затова, разбирането на риска трябва да се разглежда като отправна точка в помощта на фермерите да вземат рационални управленски решения в ситуации носещи несигурност и нестабилност.

Управлението на риска в земеделието не трябва да включва единствено неговото избягване, а трябва да е свързано с намирането на най-добрата комбинация от смекчаване, намаляване или споделяне на негативните резултати

[4]. Ето защо, управлението на риска трябва да включва:

- Идентифициране на потенциалните рискови събития;
- Измерване на вероятните лоши резултати от проявлението на риска и последиците от него;
- Възприемане на комплекс от действия за преодоляване на негативните резултати вследствие на проявлението на риска;
- Възстановяване от проявлението на риска и изграждане на системи за управление на риска.

Проявлението на риска в земеделието може да има много измерения, като най-често те са свързани помежду си. Според източника си на възникване, могат да се разграничат няколко вида риск [2, 4, 8]: производствен; ценови (пазарен); институционален (регулаторен); технологичен; финансов; човешки (личностен). Освен според техните източници, риска може да бъде класифициран според честотата на проявлението си, както и според степента на въздействието си. Голямото разнообразие от рискове съпътстващи земеделската дейност, естествено поражда и разнообразие от възможности за управляването му. Между рисковете от различни източници има определено ниво на взаимосвързаност, като честотата на проявлението и степента на въздействие оказват голямо влияние. Така например, рискове свързани с чести събития, които не предизвикват големи загуби, могат да се приемат за нормални (колебанията на цените) и са обект на управление във фермата. В същото време, събития, които не са чести, но могат да допринесат за големи загуби и имащи катастрофичен характер (природни стихии, разпространение на болести и др.) предполагат да се търсят решения извън фермата. Взаимосвързаността на стопанствата от риска също е от значение за прилаганата на действия, доколкото от тях са засегнати – ако са малко на брой (рискът е несистематичен) или засегнатите са голям брой (рискът е систематичен). Систематичните рискове по-трудно се управляват вътре в сектора и се налага използването на пазарно базирани или публично доставени механизми.

Табл. 1. Стратегии и инструменти за управление на риска

	Ниво ферма (стопанство) общност	Пазарно базирани	Публично доставени
Намаляване на риска	Избягване излагането на риск; Диверсификация на производството; Поддържане на запаси от ликвидни активи; Придържане към добри земеделски практики.	Обучение по управление на риска	Макроикономическа стабилност; Осигурителна система; Защита на собствеността; Екстеншън услуги; Подкрепа в предлагането на ресурси; Контрол върху растителната защита; Поддържане на инфраструктурата.

(продължение)

	Ниво ферма (стопанство) общност	Пазарно базирани	Публично доставени
Смекчаване на риска	Споделяне на производствени решения; Споделяне на оборудване, складове, инвентар, напоителни системи и др.; Неформално сдружаване.	Вертикална интеграция; Пазарни деривати; Договорно фермерско; Застраховане.	Данъчни облекчения; Субсидиране; Фитосанитарен и ветеринарен контрол на границата.
Справяне с риска	Намаляване на потреблението; Заемане на пари от приятели и съседи; Сезонна или постоянна миграция; Друга заетост; Взаимопомощ.	Продажби на активи; Диверсификация на доходите; Спестявания и кредит от банки.	Земеделски програми за подкрепа; Социална подкрепа; Преструктуриране и поемане на дългове; Помощи; Подпомагане след бедствия и катастрофи.

Адаптирано по R. Holzmann и R. Jogersen [3], OECD [7], World Bank [5].

В табл. 1 са предложени различни стратегически възможности и инструменти за управление на рисковете в земеделието според вида и равнището, на което се доставя. Трябва да се отбележи, че много от инструментите са взаимосвързани и въздействието им може да е едновременно в позитивна или в противоположна посока. Ето защо отделните инструменти не могат да се разглеждат поотделно и изолирано един от друг, а трябва да се анализират и взаимодействията помежду им.

Производственият риск е рискът свързан с намаляване на доходността вследствие на производствените загуби. В земеделието той се проявява по-често, отколкото при останалите отрасли на икономиката, защото то много по-често се влияе от неконтролируеми събития, най-често свързани с метеорологични събития (суши, прекомерни или недостатъчни валежи, екстремни температури) или с проява на болести и вредители по растенията и животните. Технологиата играе ключова роля в производствения риск в земеделието. Бързото въвеждане на нови сортове и производствени техники предлага подобряване на ефективността, но може да е източник на слаби производствени резултати в краткосрочен план. В същото време, е налице заплахата от използването на остарели производствени техники, което създава и технологичен риск. Производствените опасности изискват провеждането на разумен подбор на технологични решения свързани със семена, породи, пестициди, торове, напояване, за да се намалят колебанията в реколтата като цяло. В растениевъдното производство климатичните условия са определящ фактор за производствения риск, докато в животновъдното производство се явяват огнищата на болести.

При оценка на производствения риск може да се отбележи, че често съществува конфликт между самостоятелното справяне на фермерите с риска в краткосрочен план с колективното споделяне на риска в дългосрочен план. Така

например, използването на напоителни системи, преодолява индивидуалният риск за фермера в краткосрочен план от суша, макар че повишава засоляването на почвите. Но ако се използва интензивно от фермерите в цялата област, може да доведе до проблеми с водоснабдяването, което в условията на недостиг на вода може да има отрицателни последици за земеделието в дългосрочен план. Също така използването на едни и същи пестициди и медикаменти решава производствените проблеми на индивидуалните фермери в краткосрочен план, но в дългосрочен план може да доведе до поява на устойчиви вредители и болести, което да увеличи загубите в дългосрочен план.

Честотата и рисковете в селското стопанство, особено в последните няколко десетилетия нарастват в резултат на промените в климата, което налага включването на този фактор като съществен източник на производствен риск в земеделието. Основните доказателства за климатичните промени са повишаващите се средни температури, намаляващите и непостоянния модел на валежите, увеличаване на тежестта от суши, наводнения, проливни дъждове, силни ветрове и други, които са причинили сериозни загуби за селското стопанство по света и намаляването на животинските популации. Земеделските стопани ще трябва да се адаптират към тези промени в зависимост от нивото на тяхната производителност и да търсят нови модели за повишаване на техните сравнителни предимства. Тези промени са все още не са изследвани напълно, но очакваните дългосрочни промени в голяма степен ще увеличават рисковия компонент на селскостопанското производство в бъдеще. Сценариите свързани с климатичните промени ще изискват от земеделските производители да бъдат по-ефективни при управлението на риска, но това не означава че ще е необходимо търсенето на нови инструменти и стратегии за управление, а по-скоро съществуващите решения да се адаптират към променящите

се условия. Съвременен подход за преодоляване на риска свързан с климатичните промени [7] е разширяването на информацията за разпределението на риска, повишаване на информираността на земеделските стопани, за да може да се стимулира развитието на пазара на нови решения и нови стратегии за управление на риска.

На съвременния етап на развитие, земеделските производители имат няколко *възможности за справяне с производствения риск*. На първо място, те могат да контролират и да намаляват риска чрез въвеждането на по-добри управленски практики. На второ място, те могат да намаляват променливостта на производствения процес чрез диверсификация, интеграция, чрез прилагане на добри производствени технологии и др. На трето място, те могат да споделят и да прехвърлят производствения риск на други, чрез сдружаване, използване на договорености, използване на застраховането и др.

Контрол и намаляване на производствения риск. Минимизирането на риска включва дейности като навременни и качествени работни процеси (рационално торене и растителна защита, напояване и др.), практикуване на превантивна поддръжка и мониторинг на производствените дейности, за да се откриват рано източниците на риск и да се вземат нужните мерки за въздействие. Анализът на опасностите и контролът на критичните точки е адекватна възможност за контролиране и минимизиране на производствения риск, особено за фермери прилагащи високо равнище на технология.

Намаляване на променливостта на производствения процес. Тук е необходимо да се отбележи необходимостта за фермерите да отговорят адекватно на променящите се икономически и производствени условия.

Диверсификация. Разнообразяването на продукцията може да спомогне за ограничаване на производствения риск за фермерите, Произвеждайки разнообразна растениевъдна продукция и животински продукти се създава възможност за намаляване променливостта на доходите и ограничаване на загубите. Диверсификацията в известна степен решава и част от проблема с нестабилността на цените на селскостопанските стоки. Чрез диверсификация, земеделските стопанства могат да разнообразяват икономическите си дейности и да повишават доходите си. Диверсификацията обаче може да намали риска, но може и да намали печалбите от специализацията на производството [1]. Друг недостатък от диверсификацията се явява необходимостта от допълнителни инвестиции, което е ограничаващ фактор. Разширяването на производството в нови области или експери-

ментиране на нови производства може да изисква значителни капиталови средства. Затова, при избора си на решение за диверсификация, земеделските стопани трябва да се ръководят от внедряването на ефективни производства с по-нисък риск, което да намали общия риск.

Интеграция. Вертикалната интеграция в земеделието включва свързване на различни етапи на производствения процес – производство с преработка. В растениевъдните стопанства вертикалната интеграция е по-слабо застъпена, особено в полското производство. Намира по-голямо приложение в зеленчукопроизводството и отглеждането на трайни насаждения (особено при лозята). В животновъдния сектор възможностите за интеграция са по-големи чрез създаване на свързани индустрии, но само при достатъчно голям мащаб. В известна степен вертикалната интеграция противоречи на концепцията за специализация на производството, макар че в съвременните условия по-големите предприятия (предимно от преработвателния сектор) търсят възможност да разширяват производството си на суровини. Така например, модерна ферма за млечни продукти най-често се ангажира и в интегрирано производство на мляко, производство на фуражи и др.

Внедряване на нови технологии и добри производствени практики. В съвременната селскостопанска практика съществуват множество възможности за внедряването на нови технологии, с които да се ограничава производствения риск (внедряване на високодобивни, сухоустойчиви и устойчиви на заболявания сортове). Някои отрасли на селското стопанство все повече се развиват като високотехнологични (производството на зърно и технически култури). Биотехнологиите намират все по-широко приложение за подобряване на сортовете, породите, системата на торенето и растителната защита. Компютъризацията и автоматизацията на производството се разширява в животновъдството. Успехът за прилагането на новите технологии и производствени практики за намаляване на производствения риск може да се осъществи само ако чрез тях се намалява общия риск в стопанството.

Подобряване на информираността. Наличието и достъпността на информацията може значително да намали риска свързан със селскостопанското производство. Високата култура на фермерство е съществен фактор за ограничаване на производствения риск.

Прехвърляне на риска. Възможностите за споделяне и прехвърляне на риска са доказали ефективността си във времето.

Договорно фермерство. Договорното фермерство е специфична форма на интеграция

между фермери и агробизнес фирми. Основава се на споразумение между двата вида участници, има дългосрочен характер и съдейства за подобряване на пазарните позиции на фермерите и въвличането им в процесите на развитие. Договорното фермерство може да намира широко проявление в растениевъдството по отношение на производството на плодове, зеленчуци, култури за техническа преработка, в животновъдството по повод отглеждането на птиче и свинско месо, млечни продукти, аквакултури и др. Договорното фермерство предполага наличието на формални и неформални договорености. От гледна точка на управлението и възможностите да се ограничава риска, производствените контракти имат значение за постигане на по-висока стабилност и за двете страни.

Споделено фермерство. Споделянето на производствени решения, ресурси и оказване на взаимопомощ между фермерите е предпоставка за смекчаване и справяне с производствения риск. То обаче е допустим само при високо равнище на доверие, добре развита система за взаимопомощ и правна система в страната.

Застраховане. Застраховането е основен инструмент за смекчаване на производствения риск в земеделието, чрез прехвърлянето му върху други лица. Като се има предвид, че продукцията в селското стопанство е силно чувствителна към метеорологичните условия и други опасности, значението на застраховките нараства. Застраховането на реколтата предлага ясни ползи в сравнение с другите инструменти, по отношение на развитие и използване. За земеделските производители застраховката е финансов инструмент, при които се изплаща компенсация под формата на доход, която им позволява да останат в производството, без да се изплаща дълг (както е при кредита). Застраховането в голяма степен съдейства за повишаване на специализацията при разширяване на земеделския бизнес, без да се увеличават рисковете присъщи за земеделската дейност. Чрез системата на застраховането селското стопанство получава честна и справедлива система за компенсация на загуби, вследствие настъпването на застрахователни събития и ограничава претенциите им към правителството за специална подкрепа. Селскостопанското застраховане, когато е в съответствие с провежданата аграрна политика спомага за реализирането на целите на самата политика. Недостатък на застраховането обаче е, че не се покриват всички производствени рискове и асиметричността на информацията. Застраховането в земеделието най-често се характеризира с високи разходи, които отчасти са заради високата степен на риск,

но от друга страна са, за да осигурят на застрахователите система за мониторинг.

Застраховането не е толкова ефективен инструмент в управлението на производствения риск както финансовите деривати – фючърсите и опциите, които са подходящи инструменти за фермерите да се справят с ценовия риск. Хеджирането на риска с финансови деривати обаче може да се осъществява само в условията на добре развити финансови пазари.

Посочените инструменти и стратегии срещу производствения риск могат да се прилагат по различен начин при различните фермери в зависимост от техния размер, местоположение, информираност, достъп. Все отделен земеделски стопанин може да избере сред наличните решения и стратегии или комбинация от тях, които най-добре отговарят на неговите рискови експозиции и неговото субективно отношение към избягването или поемането на различните рискове.

Принос на ОСП в управлението на производствения риск в земеделието

В европейския съюз, управлението на риска в областта на земеделието е елемент на дебата за бъдещата ОСП. През 2010 г. Европейската комисия предложи въвеждането на нов „инструментарий за управлението на риска“. Управлението на риска като отговор на колебанията и несигурността на производството и пазара на земеделска продукция заслужава специално внимание.

При изготвянето на политиката по отношение на управлението на риска в земеделието Европейската комисия съблюдава очертаните от ОИСП принципи [7]: да дава възможност за самостоятелна дейност и пазарни решения; да се основава на холистичния подход; да прави ясна разлика между справянето с риска и осигуряването на подкрепа; мерките и инструментите да не нарушават пазара и търговията; да съществуват ясно определени правила и процедури в отговор на катастрофични кризи, които надхвърлят възможностите на индивидуалните фермери.

Политиката на ЕС насочена към управлението на риска в земеделието се е развивала във времето, както на национално, така и на ниво общност. На национално равнище, държавите членки фокусират вниманието си към производствените рискове, произтичащи от неблагоприятните климатични условия и санитарни и фитосанитарни условия [9]. В различните държави на ЕС се прилагат различни подходи за управление на производствените рискове в земеделието, определени както по повод обхвата, така и по институционалното прилагане. Във всички

държави-членки, земеделските производители имат някаква форма на застраховка срещу селскостопански рискове, произтичащи от природните условия, като в някои страни тези рискове частично се субсидират. В няколко държави – членки, фермерите могат също така да вземат комбиниран застрахователен риск срещу различни рискове условия (суша, замръзване, наводнение). В развитите държави на ЕС повече от половината от общата стойност на произведените земеделски култури са застраховани срещу някакъв производствен риск [9]. Повечето държави – членки защитават земеделските производители от различни бедствия, чрез временни помощи, стабилизационни сметки, финансираня от националните бюджети, налози върху дадени продукти и др.

В настоящия етап от развитието на ОСП на ЕС фундаментално се промени структурата на политиката, като предишната ценова подкрепа се превърна в директни плащания за земеделските производители от ЕС. Това доведе до „отваряне“ на пазарите към влиянието на международните цени, но предоставяната фиксирана сума по Стълб I създаде известна степен на стабилност на доходите на фермерите. Макар и да не са проектирани като инструмент за управлението на риска в земеделието, директните плащания имат своята важна роля за преодоляване на колебанията в доходите и за защита от производствения риск. Макар намесата на пазарите да е намаляла значително след 1990-те години, земеделските производители от някои сектори в общността все още имат възможност да се възползват от интервенционално изкупуване, инструменти свързани с управлението на кризи, „събиране на реколта на зелено“ и др. в допълнение на това, пазарите на много селскостопански продукти в ЕС продължават да са защитени от високи тарифи срещу международната конкуренция.

Сериозен принос в ограничаването на риска и в подкрепа на земеделието имат и мерките по Стълб II на ОСП, във връзка с подобряване на конкурентоспособността и подобряване на околната среда в селските райони. Мерките имат значение за смекчаване на влиянието на природни бедствия и климатични рискове, подкрепа на преструктурирането на физическия потенциал, насърчаване на разнообразието, обучение на фермерите в стратегиите за намаляване на риска, подобряване на здравето и жизнената среда на хората и селскостопанските животни.

Развитието на ОСП на ЕС до 2020 г. все още в процес на дебатиране, но общото становище е, че макар да са анализирани редица слабости на директните плащания, те ще запазят ролята си

за следващите години, макар и в по-малък размер. В същото време се засилва акцента на развитието на селските райони, подобряване на агроекологичното състояние на районите и начина на живот на хората. Инструментите за ефективно управление на риска все още имат значителен принос в политиката за подобряване на доходите на земеделието и селските райони. Интегрирания подход в развитието на земеделието и селските райони предполага създаването на комплекс от инструменти за управление на риска в рамките на мерките по Стълб II, където отделните държави на общността могат да създават свои национални схеми за по-ефективна подкрепа на доходите и преодоляване на нестабилността на пазарите.

Като се имат предвид многообразните рискове и кризи, пред които е изправен ЕС, разнообразните мерки на ОСП се явяват подходящо решение за фермерите, да се справят с кризисни ситуации. И макар въвеждането на нови инструменти за управление на риска ще се отрази в нужда от разширяване на бюджета на ЕС, то ефекта от тях в областта на селското, горското стопанство и агроекологията могат да осигурят допълнителни действия за разширяване на инвестициите и подобряване на качеството на човешкия капитал.

В заключение може да се обобщи, че като се има предвид променящата се структура на земеделието, управлението на производствения риск има жизнено значение за успеха на селскостопанските дейности и предполага развитието на ОСП в тази насока.

Литература

1. Drollette, S. *Managing Production Risk in Agriculture*. Utah State University Extension. AC/ECON/2009. January 2009.
2. Harwood, J., Heifner, R., Coble, K., Perry, J., Somwaru, A. *Managing Risk in Farming: Concepts, Research, and Analysis*. Market and Trade Economics Division and Resource Economics Division. Economic Research Service. U.S. Department of Agriculture. Agricultural Economic Report No. 774. Washington D.C. March 1999.
3. Holzman, R., Jorgensen, S. *Social Risk Management: A new framework for social protection and beyond*. Social Protection Discussion Paper Series No 0006. World Bank. Washington D.C. 2000.
4. Hurdaker, J., Hurreu, R., Anderson, J., Lien, G. *Copping with risk in agriculture*. II edition. CABI Publishing. Washington D.C. 2004.
5. *Managing Agricultural Production Risk. Innovations in developing country*. The World Bank. Washington D.C. 2005.
6. OECD. *Income Risk Management in Agriculture*. Paris. 2000.

7. OECD. *Managing Risk in Agriculture: A Holistic Approach*. Paris. 2009.
8. Schaffnit-Chatterjee, C. *Risk Management in Agriculture. Towards market solution in the EU*.
9. Deitsche Bank Research. Frankfurt am Main. Germany. Current Issue. September 17. 2010.
9. Tangermann, St. *Risk Management in Agriculture and the Future of the EU's CAP*. ICTSD. Issue paper 34. Geneva. June 2011. p. 21.

MANAGEMENT OF PRODUCTION RISK IN AGRICULTURE

Damyan Kirechev
University of Economics, Varna, Bulgaria

Abstract

Farmers have to operate under significant risk and uncertainty every day. Production risk can be defined as the ability to achieve undesirable results due to uncertainty and insufficient knowledge in making production decisions. Management of production risk is crucial to the success of agricultural production. The agriculture is fraught with risks, which could lead to a negative impact on production levels and significant losses. This paper aims to investigate the sources of risk in agriculture production and output of the proposed mitigation. Understanding the tools available to manage production risk can help improve business performance. It reviews the possible tools for managing production risk in agriculture - diversification, improvement of production capacity, increase awareness of farmers in terms of production, maintenance of good agricultural practices and insurance. There are possible solutions to reduce, mitigate and share risk in production agriculture. There are suggestions to expand the role of the Common Agricultural Policy to reduce production risk in agriculture.